

i talijanskom jeziku (prijevod Severino Korlević).

Autor se ove knjige, bez obzira na složenost rukopisa, nije zadovoljio samo transliteracijom, već je čitatelje, kako bi lakše mogli pratiti sadržaj rukopisa, upoznao i s prošlošću samoga Huma te ostalim glagoljskim zapisima tog područja, a na kraju djelo obogatio i vrijednim, gore spomenutim, prilozima. Stoga zaista možemo pozdraviti izlaženje ovoga djela i zahvaliti autoru, što nas je upoznao s ovim vrijednim glagoljskim spomenikom, danas, kada se rijetki znanstvenici bave ovom vrstom rukopisa, kako to naglašava i uvodničar.

Marija Mogorović Crljenko

HRVOJE PETRIĆ, KOPRIVNICA NA RAZMEĐI EPOHA (1765-1870.)

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST ODSJEKA ZA POVIJEST FILOZOFSKOG FAKULTETA U ZAGREBU I NAKLADNA KUĆA "DR. FELETAR"
KOPRIVNICA - ZAGREB 2000.

Knjiga mladog povjesničara i geografa Hrvoja Petrića "Koprivnica na razmeđi epoha (1765-1870.)" izašla je iz tiska početkom 2000. godine u zajedničkom izdanju Zavoda za hrvatsku povijest Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu i Nakladne kuće "Dr. Feletar" kao 20. knjiga biblioteke "Historia Croatica" i kao 1. svezak novopokrenutog niza "Hrvatska na razmeđi prosvjetiteljstva i romantizma". Ovo djelo su uredili Dragutin Feletar i Drago Roksanđić, a pri izradi teksta autor je još surađivao s Mirom Kolar i Ivom Maroevićem. Jezgra rada je nastala kada je autor sa istoimenim referatom sudjelovao na multidisciplinarnom skupu "Hrvatska na razmeđu prosvjetiteljstva i romantizma - mentaliteti, ideologije i protomodernizacija" koji se održao na zagrebačkom Filozofskom fakultetu 15. i 16. ožujka 1996. godine. Skup je bio u orga-

nizaciji Hrvatsko-francuske povijesne radionice Odsjeka za povijest i Odsjeka za romanistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu u suradnji s Francuskim institutom u Zagrebu te Časopisom studenata filozofije "Čemu". Jedan od urednika knjige te voditelj Hrvatsko-francuske povijesne radionice Drago Roksanđić u predgovoru je, između ostaloga, napisao: "U vrijeme održavanja ovog skupa kolega Hrvoje Petrić bio je jedan od nekoliko zapaženih studentskih sudionika skupa sa svojim radom o Koprivnici. Pripremajući skup, Radionica je naročito htjela osigurati radove kojima će biti moguće osigurati mikrohistorijski uvid u urbanu realizaciju temeljnih prosvjetiteljskih i romantičarskih vrijednosti. Uostalom, prosvjetiteljstvo i romantizam, unatoč njihovu različito utemeljenu interesu za prirodu, prije svega su urbani fenomeni."

Nakon predgovora Drage Roksanđića slijedi autorov uvod. Nakon toga su obrađene geografske značajke razvoja i položaja grada Koprivnice u kojima je u najkraćim crtama dana osnovna ekohistorijska informacija. Slijedi povijesno-demografska obrada unutar koje je dan osnovni pregled razvoja koprivničkog stanovništva od 1769. do 1869. godine. Ponajbolje su u sklopu cjeline o stanovništvu obrađene migracije stanovništva, ali je autor težište stavio na useljavanje u grad, uopće ne obrađujući stanovništvo izvan grada i njihove migracije. Time je ostavljen prostor za buduće istraživače.

Dalje se autor bavi osnovama prostornog razvitka grada. Na početku je dao pregled ulica i posjeda u koprivničkoj okolici. Nadalje napominje da je za ovo razdoblje karakteristično ispunjavanje slobodnog prostora, tj. kompletiranje gradskih dijelova kojih je izgradnja započela ranije. Zanimljiva je spoznaja da većina objekata javne namjene vrlo dugo ostaje u utvrdi kao jezgri naselja. Škola tek 1856. godine prva izlazi u nove gradske prostore, u sjeverno podgrađe. Na početku razdoblja kojim se bavi ova knjiga došlo je do odlaska vojske (i sjedišta generala) iz stare koprivničke utvrde da bi krajem

perioda došlo do početka rušenja fortifikacijskog sustava.

Gospodarskim značajkama razvoja autor daje osobitu pažnju. Koristeći pretežno arhivsku građu obradio je poljoprivredu. Od dominacije pšenice i kukuruza, uvođenja krumpira, voćarstva, vinogradarstva, uzgoja dudova preko stočarstva (govedarstva, govedarstva, konjogojstva) do peradarstva, ovčarstva, lova i ribolova te uzgoja pčela kao i šumarstva, razne su teme kojima je prikazan put protomodernizacije i uvođenja poljoprivrednih inovacija. Prometno-trgovačke funkcije bile su od većeg značenja za Koprivnicu, a najznačajnije će biti otvaranje željezničke pruge od Zakanya preko Koprivnice do Zagreba 1870. godine. Uz detaljno obrađenu trgovinu, autor se tek na razini temeljne informacije osvrnuo na cehove, ostavljajući time prostor za nova istraživanja ove problematike. Na kraju obrade gospodarske problematike autor se pozabavio manufakturama, industrijom, rudarstvom i bankarstvom.

Značajna cjelina ove knjige o Koprivnici govori o društvenim i kulturnim djelatnostim, te o političkom i svakodnevnom životu. Iako povijest svakodnevice nije dobila zasebno poglavlje, njena je obrada prisutna ne samo u ovoj cjelini nego i u čitavoj knjizi. Autor obrađuje osnovne osobine graditeljstva, sakralne i svjetovne objekte, bogati društveni život, zdravstvene prilike te školstvo.

Knjizi je pridodan zaključak, sažeci na hrvatskom i engleskom jeziku, te iscrpni popis izvora i literature. Kao jedna od zamjerki, koja bi se mogla uputiti ovoj monografiji, je nepostojanje sažetka na francuskom jeziku. Naime djelo je nastalo u sklopu djelatnosti Hrvatsko-francuske povijesne radionice kao plod višegodišnjih istraživanja pa bi ono moglo zanimati i dio francuskog čitateljstva. Premda to nije nužno, možda je bilo dobro prirediti i sažetak na njemačkom jeziku. Time bi ova mikrohistorijska istraživanja barem na informativnoj razini mogli prikazati velikim historiografijama.

Iako nevelik tekst (91 str.) je opremljen sa zanimljivim ilustracijama, kartama i tablicama. Djelo je najvećim dijelom pisano na neobjavljenoj izvornoj građi uz konzultiranje svih relevantnih radova o Koprivnici koje su napisali brojni autori. Tu svakako valja istaknuti ranija istraživanja Dragutina Feletara, koja su činila osnovni putokaz autoru, što se može vidjeti iz teksta. Knjiga o Koprivnici u drugoj polovici 18. i najvećem dijelu 19. stoljeća predstavlja sintezu poznavanja razvoja jednog gradskog središta u sjeverozapadnoj Hrvatskoj te može svim zainteresiranim autorima koji se bave urbanom historijom spomenutih stoljeća, poslužiti kao komparativni materijal. Možda će se nekome od čitatelja činiti da je neuobičajen naslov djela, ali i pristup kojim se autor bavi Koprivnicom na razmeđu dviju epoha - prosvjetiteljstva i romantizma. Do sada u hrvatskoj historiografiji nismo često imali slična kronološka rješenja pa ovo djelo na neki način predstavlja mikrohistorijsku inovaciju u nekim detaljima. U svakom slučaju ova knjiga može poslužiti kao prilog raspravama u lokalnoj i regionalnoj historiografiji, ali i o hrvatskoj povijesti dijelova 18. i 19. stoljeća.

Jakša Raguž

IGOR KARAMAN
HRVATSKA NA PRAGU
MODERNIZACIJE (1750-1918.)
 NAKLADA LJEVAK, ZAGREB 2000.

U izdanju Naklade Ljevak u biblioteci "Povijest & historija" posmrtno je 2000. godine izdana knjiga Igora Karamana "Hrvatska na pragu modernizacije /1750 - 1918./". Knjiga je sastavljena od sedam do sada objavljenih te tri neobjavljena rada. Teme svih radova su modernizacijski procesi, odnosno pokušaji modernizacije u Hrvatskoj te utjecaji pojedinih faktora na spomenute procese, tijek i postignuća u razdoblju od

H I S T O R I J S K I
Z B O R N I K

GODINA LIII
ZAGREB 2000.

UDK 93/99

ISSN 0351-2193

Historijski zbornik, god. LIII, str.1-283, Zagreb 2000.

Izdavač

Društvo za hrvatsku povjesnicu

Redakcijski odbor

Mirjana Gross

Ivan Kampuš

Franko Mirošević

Ivica Prlender

Tomislav Raukar

Petar Strčić

Glavni i odgovorni urednik

Ivica Prlender

Članci i rasprave iz časopisa Historijski zbornik su referirani u publikacijama:

ABC Clio

Historical Abstracts

America: History and Life

Adresa uredništva

Društvo za hrvatsku povjesnicu, Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 10000 Zagreb, I. Lučića 3, Hrvatska

Časopis izlazi jednom godišnje

Izdanje časopisa sufinancira Ministarstvo znanosti Republike Hrvatske

Tisak:

Horetzky